

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΓΚΟΥΤΑΣ ΚΑΙ ΓΚΟΥΝΤΑ κατά ΤΟΥΡΚΙΑΣ

(Προσφυγή αρ. 8934/13)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

19 Νοεμβρίου 2019

Η απόφαση αυτή είναι οριστική. Μπορεί να επέλθουν τυπικές αλλαγές.

Στην υπόθεση ΓΚΟΥΤΑΣ και ΓΚΟΥΝΤΑ κατά Τουρκίας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Δεύτερο Τμήμα), συνεδρίασε σε Επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση: :

Julia Laffranque, *Πρόεδρο,*

Ivana Jelić,

Arnfinn Bårdsen, *δικαστές,*

και με τη σύμπραξη του Hasan Bakırcı, *Αν. Γραμματέα Τμήματος,*

Αφού διασκέφθηκε σε Συμβούλιο στις 22 Οκτωβρίου 2019,

Εξέδωσε την παρούσα απόφαση η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση προέκυψε μετά από προσφυγή (αρ. προσφυγής 8934/13) που ασκήθηκε κατά της Τουρκικής Δημοκρατίας από δύο Έλληνες υπηκόους, ήτοι τον κ. Ιωάννη ΓΚΟΥΤΑ και την κ. Αννίτα ΓΚΟΥΝΤΑ (οι προσφεύγοντες), οι οποίοι προσέφυγαν στο Δικαστήριο στις 21 Δεκεμβρίου 2012 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τον R. Açıkbaz, δικηγόρο Κωνσταντινούπολης. Η Τουρκική Κυβέρνηση (η Κυβέρνηση) εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιό της.

3. Στις 7 Ιουνίου 2017, η αντλούμενη από το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης της Σύμβασης αιτίαση κοινοποιήθηκε στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κηρύχθηκε απαράδεκτη ως προς τις λοιπές αιτιάσεις σύμφωνα με το άρθρο 54 § 3 του Κανονισμού του Δικαστηρίου.

4. Η Ελληνική Κυβέρνηση άσκησε το δικαίωμά της να παρέμβει στην έγγραφη διαδικασία (άρθρο 36 § 1 της Σύμβασης και άρθρο 44 § 1 β) του Κανονισμού).

5. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στην εκδίκαση της προσφυγής από Επιτροπή. Αφού εξέτασε την ένσταση της Κυβέρνησης το Δικαστήριο την απέρριψε.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟ

I. ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

6. Οι προσφεύγοντες έχουν γεννηθεί αντίστοιχα το 1963 και το 1975 και είναι κάτοικοι Θεσσαλονίκης (Ελλάδα).

7. Στις 3 Ιουνίου 1989, απεβίωσε ο παππούς των προσφευγόντων, Ιωάννης ΓΚΟΥΝΤΑΣ-ΓΚΟΥΤΑΣ, ελληνικής υπηκοότητας. Κατά την ημερομηνία του θανάτου του ήταν κύριος ενός διαμερίσματος κειμένου στο Cihangir (Κωνσταντινούπολη) (συγκρότημα (*ada*) αρ. 650, οικόπεδο (*parcel*) αρ. 14), ήτοι του διαμερίσματος που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας υπόθεσης.

8. Στις 22 Σεπτεμβρίου 2009, μετά από την από 19 Αυγούστου 2009 απόφαση του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης το οποίο επικύρωσε τη διαθήκη του παππού των προσφευγόντων, το εν λόγω δικαστήριο χορήγησε στους προσφεύγοντες πιστοποιητικό που πιστοποιούσε την ιδιότητά τους ως κληρονόμων του επίδικου διαμερίσματος κατά το ½ για τον καθένα τους.

9. Την 1^η Φεβρουαρίου 2010, οι προσφεύγοντες προσέφυγαν στο Πρωτοδικείο Κωνσταντινούπολης (το Πρωτοδικείο) με αίτημα χορήγησης πιστοποιητικού κληρονομηρίου προκειμένου να καταχωρήσουν το επίδικο ακίνητο στο όνομά τους στο κτηματολόγιο.

10. Στις 5 Απριλίου 2011, το Πρωτοδικείο απέρριψε το αίτημα των προσφευγόντων με το σκεπτικό ότι δεν μπορούσαν να έχουν αξίωση στην κληρονομία κατά το μέτρο που δεν πληρούταν η προϋπόθεση της αμοιβαιότητας μεταξύ Τουρκίας και Ελλάδας σε θέματα κτήσης ακινήτων δια κληρονομικής διαδοχής.

11. Στις 27 Οκτωβρίου 2011, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Τουρκίας επικύρωσε την εν λόγω απόφαση.

12. Στις 29 Ιουνίου 2012, το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο της Τουρκίας απέρριψε το αίτημα διόρθωσης της απόφασης που είχαν υποβάλει οι προσφεύγοντες.

13. Σύμφωνα με τα έγγραφα του φακέλου, το επίδικο διαμέρισμα εξακολουθεί να είναι καταχωρημένο στο Κτηματολόγιο στο όνομα του παππού των προσφευγόντων.

II. ΤΟ ΟΙΚΕΙΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ

14. Το οικείο εθνικό δίκαιο και πρακτική, μεταξύ των οποίων το άρθρο 35 του νόμου περί κτηματολογίου, περιγράφονται, εν μέρει, στις αποφάσεις *Αποστολίδη και λοιποί κατά Τουρκίας* (αρ. 45628/99, §§ 49-56, 27 Μαρτίου 2007) και *Nacaryan και Deryan κατά Τουρκίας* (αρ. 19558/02 και 27904/02, §§ 17-24, 8 Ιανουαρίου 2008).

15. Το προεδρικό Διάταγμα αρ. 809 της 7^{ης} Μαρτίου 2019 που δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας της 8ης Μαρτίου 2019 περιγράφεται στην απόφαση *Kaynar και λοιποί κατά Τουρκίας* (αρ. 21104/06 και 2 άλλες, § 24, 7 Μαΐου 2019).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

16. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για προσβολή του δικαιώματός τους στο σεβασμό της περιουσίας τους κατά το μέτρο που τα εθνικά δικαστήρια δεν τους αναγνώρισαν την ιδιότητα του κληρονόμου ως προς το

επίδικο ακίνητο. Θεωρούν ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης το οποίο είναι διατυπωμένο ως εξής:

« «Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του.
.(..) »

17. Η Κυβέρνηση αντιτίθεται στη θέση αυτή.

A. Επί του παραδεκτού

18. Η Κυβέρνηση προβάλλει τη μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων επειδή οι προσφεύγοντες δεν εξάντλησαν την ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου ατομική προσφυγή, η οποία είναι διαθέσιμη από την 23^η Σεπτεμβρίου 2012. Ως προς το ζήτημα αυτό, η Κυβέρνηση παραπέμπει σε μια απόφαση του Δικαστηρίου (*Kabul κατά Τουρκίας* (déc.), αρ. 10702/12, 13 Ιουνίου 2017), στην οποία το Δικαστήριο έκρινε ότι το τουρκικό Συνταγματικό Δικαστήριο επεκτείνει τη χρονική αρμοδιότητά του (*ratione temporis*) σε διαρκείς καταστάσεις οι οποίες ξεκίνησαν πριν την έναρξη ισχύος του δικαιώματος ατομικής προσφυγής και εξακολουθούν να υφίστανται μετά την ημερομηνία αυτή.

19. Οι προσφεύγοντες αντιτίθενται στον εν λόγω ισχυρισμό.

20. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, όπως και η Κυβέρνηση, ότι το Τουρκικό Συνταγματικό Δικαστήριο επεκτείνει τη χρονική αρμοδιότητά του (*ratione temporis*) σε διαρκείς καταστάσεις (βλ. *Tekin et Baysal κατά Τουρκίας* (déc.), αρ. 40192/10 και 8051/12, § 26, 4 Δεκεμβρίου 2018). Ωστόσο, παρατηρεί ότι η επικαλούμενη στην υπό κρίση υπόθεση παραβίαση αφορά τη μη αναγνώριση της ιδιότητας των προσφευγόντων ως κληρονόμων και συνεπώς δεν συνιστά διαρκή κατάσταση. Συνεπώς, η προκαταρκτική ένσταση της Κυβέρνησης πρέπει να απορριφθεί.

21. Το Δικαστήριο διαπιστώνει επίσης ότι η προσφυγή δεν είναι προδήλως αβάσιμη υπό την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και

ότι δεν αντίκειται σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου, και την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

22. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίμαχη παραβίαση προβλέπεται από το άρθρο 35 του νόμου περί κτηματολογίου και ότι επιδιώκει σκοπό δημοσίου συμφέροντος.

23. Οι προσφεύγοντες αμφισβητούν τα επιχειρήματα της Κυβέρνησης.

24. Η Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι οι προσφεύγοντες ήταν δικαιούχοι «περιουσίας» υπό την έννοια του άρθρου 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου ή τουλάχιστον είχαν «θεμιτή προσδοκία. Κατά την ελληνική Κυβέρνηση, η επέμβαση στο δικαίωμα των προσφευγόντων για σεβασμό της περιουσίας τους δεν προβλεπόταν από την εθνική νομοθεσία ούτε από τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

25. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη κρίνει, σε υποθέσεις που εγείρουν ζήτημα παρόμοιο με αυτό της υπό κρίση υπόθεσης, ότι έχει υπάρξει παραβίαση του άρθρου 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου επειδή η εφαρμογή του άρθρου 35 του νόμου περί κτηματολογίου δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως αρκούντως προβλέψιμη για τους προσφεύγοντες (*Αποστολίδη και λοιποί κατά Τουρκίας*, αρ. 45628/99, §§ 71-78, 27 Μαρτίου 2007, *Nacaryan et Deryan κατά Τουρκίας*, αρ. 19558/02 και 27904/02, §§ 45-60, 8 Ιανουαρίου 2008, *Φωκάς κατά Τουρκίας*, αρ. 31206/02, §§ 42-45, 29 Σεπτεμβρίου 2009, και *Γιαννοπούλου κατά Τουρκίας*, αρ. 12030/03, §§ 40-50, 14 Ιανουαρίου 2014).

26. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο δεν βλέπει κανένα λόγο να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην υπό κρίση υπόθεση. Θεωρεί ότι οι προσφεύγοντες των οποίων η συγγένεια με τον παππού τους αποδεικνύεται με βεβαιότητα (ανωτέρω παράγραφος

8), μπορούσαν θεμιτά να θεωρούν ότι είχαν εκπληρώσει όλες τις προϋποθέσεις που απαιτούνταν για να κληρονομήσουν το επίδικο ακίνητο. Συνεπώς είχαν «θεμιτή προσδοκία» να αναγνωριστεί το δικαίωμα ιδιοκτησίας τους υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα, *Nacaryan et Deryan*, § 56, προαναφερθείσα, *Φωκάς*, § 34, και προαναφερθείσα *Γιαννοπούλου*, § 47).

27. Δεδομένου ότι η εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, του άρθρου 35 του νόμου περί κτηματολογίου δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως αρκούντως προβλέψιμη για τους προσφεύγοντες, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η επίμαχη παρέμβαση είναι ασύμβατη με την αρχή της νομιμότητας και ότι κατά συνέπεια είναι αντίθετη στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου (βλ. προαναφερθείσα, *Αποστολίδη και λοιποί*, § 78, προαναφερθείσα, *Nacaryan et Deryan*, § 60, προαναφερθείσα, *Φωκάς*, § 44, και προαναφερθείσα, *Γιαννοπούλου*, § 50).

28. Συνεπώς υπήρξε παραβίαση της εν λόγω διάταξης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΜΡΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

29. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

30. Οι προσφεύγοντες ζητούν την απόδοση του επίδικου ακινήτου. Άλλως, ζητούν αποζημίωση με βάση τη σημερινή αξία του ακινήτου, την οποία αποτιμούν σε 100 000 ευρώ. Επιπλέον, ζητούν το ποσό των 40 000 ευρώ λόγω της ζημίας που έχουν υποστεί από τις 3 Ιουνίου 1989 λόγω της αδυναμίας διαθέσεως του εν λόγω περιουσιακού στοιχείου. Τέλος ζητούν το ποσό των 10 000 ευρώ λόγω ηθικής βλάβης και το ποσό των 6 000 ευρώ

για έξοδα, δικαστική δαπάνη και αμοιβή δικηγόρου. Προς στήριξη του αιτήματός τους σχετικά με τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη προσκομίζουν σημαντικό αριθμό αποδείξεων. Όσον αφορά την αμοιβή του δικηγόρου, προσκόμισαν μόνον τον πίνακα των προτεινόμενων για το 2017 αμοιβών του Δικηγορικού Συλλόγου Κωνσταντινούπολης.

31. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί τις εν λόγω αξιώσεις..

32. Όσον αφορά τις γενικές αρχές που ισχύουν ως προς το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο παραπέμπει στην παγιωμένη νομολογία του (*Guiso-Gallissay κατά Ιταλίας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], αρ. 58858/00, § 90, 22 Δεκεμβρίου 2009).

33. Όσον αφορά την υλική ζημία, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει ήδη κρίνει στην υπόθεση *Kaynar και λοιποί* (προαναφερθείσα, §§ 64 έως 78) ότι μια προσφυγή ενώπιον της Επιτροπής αποζημιώσεων ασκηθείσα εντός ενός μηνός από την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασής του μπορεί να οδηγήσει σε αποζημίωση εκ μέρους της Διοίκησης και ότι η εν λόγω προσφυγή αποτελεί πρόσφορο μέσο για την αποκατάσταση διαπιστωθείσας παραβίασης του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης. Θεωρώντας ότι το εθνικό δίκαιο επιτρέπει πλέον την εξάλειψη των συνεπειών της διαπιστωθείσας παραβίασης, το Δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι απαραίτητο να αποφανθεί επί του αιτήματος των προσφευγόντων σχετικά με την υλική ζημία. Κατά συνέπεια αποφασίζει, να διαγράψει από το πινάκιο το σχετικό με το άρθρο 41 της Σύμβασης τμήμα της υπόθεσης ήτοι αυτό που αφορά το αίτημα λόγω υλικής ζημίας..

34. Λόγω της έλλειψης σχετικών εγγράφων και λόγω των σημαντικών δυσκολιών που παρουσιάζει ο ακριβής υπολογισμός της χρηματικής ζημίας των προσφευγόντων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υπάρχει λόγος να ενεργήσει διαφορετικά στην υπό κρίση υπόθεση. Κατά συνέπεια, αποφασίζει να διαγράψει από το πινάκιο το τμήμα της υπόθεσης που αφορά

το ζήτημα του άρθρου 41 της Σύμβασης κατά το μέτρο που αφορά την υλική ζημία.

35. Όσον αφορά την ηθική βλάβη, επιδικάζει στους προσφεύγοντες το ποσό των 5 000 ευρώ (*Αποστολίδη και λοιποί κατά Τουρκίας* (δίκαιη ικανοποίηση), αρ. 45628/99, § 17, 24 Ιουνίου 2008).

36. Όσον αφορά τα έξοδα και τη δικαστική δαπάνη, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων που έχει στη διάθεσή του και έχοντας υπόψη τη νομολογία του, το Δικαστήριο θεωρεί εύλογο να επιδικάσει στους προσφεύγοντες το ποσό των 100 ευρώ. Αντίθετα, απορρίπτει το αίτημα που υποβλήθηκε για την αμοιβή του δικηγόρου, ελλείψει σχετικών εγγράφων (βλ. *Hülya Ebru Demirel κατά Τουρκίας*, αρ. 30733/08, § 61, 19 Ιουνίου 2018).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* παραδεκτή την προσφυγή,
2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης,
3. *Αποφασίζει* να διαγράψει από το πινάκιο το τμήμα της υπόθεσης που αφορά το άρθρο 41 της Σύμβασης, ως προς το αίτημα της υλικής ζημίας λόγω της παραβίασης του άρθρου 1 του Πρώτου Πρωτοκόλλου της Σύμβασης,
4. *Αποφαίνεται*
 - α) ότι το καθού η προσφυγή κράτος θα πρέπει να καταβάλει στους προσφεύγοντες, εντός τριών μηνών, τα ακόλουθα ποσά, που θα πρέπει να μετατραπούν στο νόμισμα του καθού η προσφυγή κράτους σύμφωνα με την ισχύουσα κατά την ημερομηνία καταβολής ισοτιμία:

- i. 5 000 € (πέντε χιλιάδες ευρώ), πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,
- ii. 100 € (εκατό ευρώ), πλέον κάθε ποσού που μπορεί να οφείλεται από τους προσφεύγοντες ως φόρος, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα αυξάνονται με απλό τόκο υπολογιζόμενο με επιτόκιο ίσο προς το ισχύον κατ' αυτό το χρονικό διάστημα επιτόκιο διευκολύνσεως οριακού δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις ποσοστιαίες μονάδες,

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 19 Νοεμβρίου 2019, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του Κανονισμού.

Hasan Bakırcı
Αν. Γραμματέας

Julia Laffranque
Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση από το συνημμένο έγγραφο
Η μεταφράστρια

Μαρία Καραμπάτσα